

Η δεινοπαθούσα Εκκλησία

Σε συνέντευξή του στη «Rossiyskaya gazeta»(RG) ο πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας αναφέρθηκε στους διωγμούς κατά των χριστιανών στην Αιθιοπία.

— Σεβασμιώτατε, τους τελευταίους μήνες καταφθάνουν νέες ανησυχητικές μαρτυρίες του ότι στην Αιθιοπία ενισχύονται όλο και περισσότερο οι διωγμοί κατά των χριστιανών. Τον Αύγουστο του περασμένου έτους η «RG» έγραφε ειδικότερα για τις εξελίξεις τα εξής: «Δεκάδες χιλιάδες χριστιανοί της Εκκλησίας της Αιθιοπίας οργάνωσαν διαδηλώσεις στην Αντίς Αμπέμπα και στην Πολιτεία Αμχάρ στη βόρεια Αιθιοπία. Αυτά συνέβησαν μετά από εμπρησμούς ναών και επιθέσεις σε χριστιανούς. Οι ναοί λεηλατήθηκαν και κήκαν, ενώ ιερείς δολοφονήθηκαν». Κατά πόσον η σημερινή κατάσταση στην Αιθιοπία διαφέρει από την περσινή; Μήπως δημιουργήθηκε άλλη μια εστία χριστιανοφοβίας στον σύγχρονο κόσμο;

— Αυτό καθαυτό το θέμα των διωγμών κατά των χριστιανών σήμερα όχι μόνον δεν είναι καινούριο, αλλά, δυστυχώς, έχει καταστεί κάτι το σύνηθες. Επί τακτικής βάσεως καταγράφονται ολοένα και νέες αποδείξεις. Εδώ και πολλά χρόνια όλοι ακούμε για τη Μέση Ανατολή, τη Συρία και το Ιράκ. Αλλά οι μεταστάσεις του εξτρεμισμού εξαπλώνονται. Μπροστά στα μάτια μας μια από τις εστίες των διωγμών καθίσταται η Υποσαχάρια Αφρική. Γι' αυτό είχε μιλήσει ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος στην παρέμβασή του κατά την τελετή ενάρξεως της Β΄ Συνόδου Κορυφής θρησκευτικών ηγετών του κόσμου στο Μπακού τον περασμένο Νοέμβριο.

Επίκεντρο των διωγμών κατέστη η Νιγηρία, όπου σήμερα βιώνουμε πραγματική γενοκτονία του χριστιανικού πληθυσμού. Τώρα πλέον τέτοια εστία καθίσταται η Αιθιοπία, όπου απηνείς διωγμούς δέχεται η αρχαία και πολυπληθέστερη στην αφρικανική ήπειρο Εκκλησία της Αιθιοπίας.

Επιθέσεις σε ναούς στη χώρα αυτή σημειώνονταν κατά περιόδους και νωρίτερα. Οι επιδρομείς ήταν κατά κανόνα Σομαλοί ένοπλοι ισλαμιστές. Αλλά ό,τι παλαιότερα έμοιαζε μάλλον με μεμονωμένες επιδρομές, τώρα έχει προσλάβει χαρακτήρα συστηματικών διωγμών. Στην Αιθιοπία πυρπολούν ναούς και οικίες χριστιανών, δολοφονούν ιερείς και λαϊκούς. Απαγάγουν ανθρώπους στη μέση του δρόμου, τους βασανίζουν, τους ακρωτηριάζουν, κόβοντάς τους το δεξί χέρι για να μην μπορούν να κάνουν τον σταυρό τους. Ελάχιστοι αφήνονται ελεύθεροι, οι πιο πολύ ξυλοκοπούνται μέχρι θανάτου. Θύματα πέφτουν άνθρωποι ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου ή εθνικότητας. Για να εκτελεστεί κάποιος αρκεί να δουν ότι φορά σταυρό ή να μάθουν ότι εκκλησιάζεται. Και το ακόμη φοβερότερο, ότι όλα αυτά δεν τα διαπράττουν τρομοκράτες, που ήρθαν από άλλες χώρες.

— **Μα ποιος; Πού οφείλονται αυτά τα φρικιαστικά κακουργήματα; Γιατί συμβαίνουν ειδικά στην Αιθιοπία;**

— Σήμερα διαπράττουν αυτά τα κακουργήματα ακτιβιστές των ακραίων εθνικιστικών κινημάτων της φυλής Ορόμο, μιας από τις μεγαλύτερες αιθιοπικές εθνότητες. Η Αιθιοπία είναι πολυεθνική χώρα, όπου κατοικούν δεκάδες διαφορετικές φυλές, με πολυπληθέστερες τους Αμχάρα, Τιγκράι και τους προαναφερθέντες Ορόμο. Αυτοί ακριβώς διαδραμάτιζαν παραδοσιακά ηγετικό ρόλο στην ιστορία της χώρας αυτής. Οι Αμχάρα και οι Τιγκράι είναι σημαντικοί λαοί και ανέκαθεν ανήκαν στην Εκκλησία της Αιθιοπίας. Οι Ορόμο είναι λαός χαμιτικής καταγωγής, με το ήμισυ περίπου του οποίου να είναι

επίσης πιστοί της Εκκλησίας της Αιθιοπίας, ενώ το άλλο ήμισυ είναι μουσουλμάνοι. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα της ενεργούς δράσεως δυτικών ιεραποστόλων στους Ορόμο άρχισαν να εμφανίζονται ολοένα και περισσότερο διαμαρτυρόμενοι, οπαδοί διαφόρων χαρισματικών ρευμάτων.

Τα σημερινά γεγονότα έχουν ποικίλες αιτίες τόσο εντός της χώρας, όσο και στο παγκόσμιο σκηνικό. Η Αιθιοπία ως μια από τις αρχαιότερες χριστιανικές χώρες παγκοσμίως, η καρδιά της χριστιανικής Αφρικής, περιβάλλεται από κράτη, όπου κυριαρχούν οι συγκρούσεις. Μερικοί από τους γείτονές της είναι χώρες, όπου εδρεύουν ή από όπου χρηματοδοτούνται τρομοκρατικές οργανώσεις με αντιχριστιανικό προσανατολισμό. Είναι η Σομαλία, όπου κυριαρχεί η οργάνωση «Ας Σαμπάμπ», η οποία ανά τακτά διαστήματα επιτίθεται κατά της γειτονικής Κένυας. Είναι η Υεμένη, μέρος της οποίας ελέγχεται από την «Αλ Κάιντα». Η οργάνωση «Αδελφοί μουσουλμάνοι», η δράση της οποίας έχει σε σημαντικό βαθμό αναχαιτιστεί στην Αίγυπτο, ενεργοποιείται δραστήρια στα σύνορα με την Αιθιοπία. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι σε άμεση εγγύτητα ευρίσκεται και η Σαουδική Αραβία, με σχεδόν απεριόριστους οικονομικούς πόρους, οι οποίοι κατευθύνονται συχνά για την εδραίωση της επιρροής της στις γειτονικές χώρες. Επιπλέον, μέσω της Αιθιοπίας κατευθύνονται διαρκώς στην Ευρώπη ροές προσφύγων από τα εμπόλεμα κράτη της Ισημερινής Αφρικής, δηλαδή την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, τη Λαοκρατική Δημοκρατία του Κονγκό και άλλα. Επομένως υπάρχουν πολλοί τρόποι διεισδύσεως κάθε λογής εξτρεμιστών στη χώρα. Οι Αιθίοπες γίνονται θύματά τους τόσο στη γη τους, όσο και πέραν αυτής. Θυμάστε όταν όλος ο κόσμος συγκλονίσθηκε από τις σκηνές της βάνουσης εκτέλεσης τριάντα χριστιανών Αιθίοπων από τρομοκράτες του ISIS τον Απρίλιο του 2015 στις ακτές της Μεσογείου στη Λιβύη;

Να σημειώσω ότι ειδικά η Υποσαχάρια Αφρική έχει κάθε δυνατότητα να αναδειχθεί στο μέλλον πρώτη περιοχή στον πλανήτη σε αριθμό χριστιανών. Τα στατιστικά στοιχεία μαρτυρούν ότι εάν διατηρηθεί η υφιστάμενη τάση, ήδη σε 25-30 χρόνια ο αριθμός των Αφρικανών χριστιανών μπορεί να υπερβεί τον αριθμό τους σε Ευρώπη και Λατινική Αμερική μαζί. Ενώ η Εκκλησία της Αιθιοπίας είναι τρίτη σε μέγεθος χριστιανική κοινότητα στον κόσμο και η μεγαλύτερη στην Αφρική, με συνολικό αριθμό πιστών περισσότερους από 65 εκατομμύρια, δηλαδή περίπου τα 2/3 του πληθυσμού της Αιθιοπίας.

Την ίδια στιγμή η Αφρική κατέχει τα πρωτεία σε αποθέματα ορυκτών, απαραίτητων για τη βιομηχανία της σύγχρονης υψηλής τεχνολογίας. Για τον έλεγχό τους διεξάγεται άγριος πόλεμος, ο οποίος συμφέρει να μεταμφιέζεται σε σύγκρουση για θρησκευτικούς και άλλους λόγους. Προ ολίγων ετών στην Αιθιοπία ανήλθε στην εξουσία μια νέα κυβέρνηση με επικεφαλής τον πρωθυπουργό Αμπιά Αχμέντ Αλί. Σε σύντομο χρονικό διάστημα κατόρθωσε να πετύχει θετικές αλλαγές. Το πλέον αξιοπρόσεκτο είναι η σύναψη συνθήκης ειρήνης με τη γειτονική Ερυθραία, θέτοντας τέλος σε μια σύγκρουση είκοσι και πλέον ετών μεταξύ των δύο κρατών. Για την επιτυχία του αυτή ο Α.Αλί τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ για την ειρήνη. Η Αιθιοπία άρχισε να διαδραματίζει έναν ενεργό ρόλο στη διεθνή πολιτική ζωή, πράγμα που δεν είναι αρεστό σε όσους έχουν συνηθίσει να αντιμετωπίζουν την Αφρική μόνον ως αποικία τους και πηγή φθηνών πρώτων υλών.

— Δηλαδή επένδυσαν στην αποσταθεροποίηση της εσωτερικής κατάστασης και εκμεταλλεύθηκαν τον εθνικό και τον θρησκευτικό παράγοντα;

— Μάλιστα. Αρχικά οξύνθηκαν οι αντιθέσεις, που προϋπήρχαν μεταξύ των Αμχάρα και Τιγκράι αφενός, και των Ορόμο αφετέρου. Οι Ορόμο άρχισαν να απαιτούν πολιτικές αλλαγές και να τάσσονται κατά των Αμχάρα και Τιγκράι, με αποτέλεσμα να προκύψει εθνική σύγκρουση. Στη χώρα εξαπλώθηκαν οι διαμαρτυρίες των Ορόμο. Είναι, όμως, χαρακτηριστικό ότι σχεδόν αμέσως οι διαδηλωτές αυτοί άρχισαν να καταστρέφουν ναούς της Εκκλησίας της Αιθιοπίας και να

διαπράττουν εκείνες τις θηριωδίες, στις οποίες αναφέρθηκα στην αρχή. Λίγο νωρίτερα είχαν αγοραστεί και διανεμηθεί σε όσους θα συμμετείχαν στις λεηλασίες δεκάδες χιλιάδες νέες ματσέτες, τα συνήθη φονικά εργαλεία στην Αφρική.

Αφορμή για τις επιθέσεις στάθηκαν προβοκάτσιες, οι οποίες πλέον έχουν αποδειχθεί. Η μεγαλύτερη από αυτές έλαβε χώρα στα τέλη του περασμένου Ιουνίου, όταν στην Αντίς Αμπέμπα δολοφονήθηκε ο γνωστός μουσικός και ακτιβιστής του κινήματος των Ορόμο, Χατσάλου Χουντέσα. Μέλη αυτής της εθνότητας με εξτρεμιστικές διαθέσεις προχώρησαν σε πογκρόμ, ενοχοποιώντας άλλες εθνικές ομάδες για το συμβάν. Αλλά τότε ποια είναι εδώ η σχέση της Εκκλησίας και των χριστιανών; Γιατί έγιναν στόχος επιθέσεων;

Ταυτοχρόνως προκλήθηκε εκκλησιαστικό σχίσμα, με κάποιους να ανακοινώνουν την ίδρυση του λεγόμενου Ορθοδόξου Κινήματος του λαού Ορόμο, το οποίο παρουσιάστηκε ως εναλλακτικός θεσμός έναντι της Εκκλησίας της Αιθιοπίας. Το κίνημα των σχισματικών είναι ολιγομελές, αλλά διαδραμάτισε το ρόλο του στην εξάπλωση της συγκρούσεως. Καθώς εξελίσσονταν τα γεγονότα αυτά, στη χριστιανική μερίδα των Ορόμο άρχισε να εξαπλώνεται η προπαγάνδα, που προσπαθεί να τους πείσει ότι η Εκκλησία της Αιθιοπίας είναι δήθεν ιστορικά ξένη προς εκείνους και ότι είναι η Εκκλησία των εχθρικών τους Αμχάρα και Τιγκράι και διάφορα παρόμοια.

Έτσι είχαν τα πράγματα την περασμένη χρονιά, το 2019. Όμως φέτος οι ακραίοι Ορόμο άρχισαν να δολοφονούν όχι μόνον τους Αμχάρα και Τιγκράι, αλλά και ομοεθνείς τους, οι οποίοι ακόμη και υπό την απειλή του θανάτου δεν ήθελαν να απαρνηθούν την Εκκλησία, στην οποία επί αιώνες ανήκαν οι πρόγονοί τους. Δηλαδή η σύγκρουση, η οποία μεταφέρθηκε στο θρησκευτικό πεδίο, τέθηκε εκτός ελέγχου. Μήπως, όμως, αυτό ακριβώς χρειάζονταν οι υποκινητές της; Ίσως αυτός να είναι και ο στόχος: να κυριεύσει την Αιθιοπία το χάος, ώστε να γίνει κάτι σαν τη Σομαλία και να καταστραφεί ως το μεγαλύτερο χριστιανικό κράτος της περιοχής;

— Υπάρχουν στοιχεία για τον αριθμό των θυμάτων;

— Σύμφωνα με τα στοιχεία, τα οποία διαθέτει η Εκκλησία της Αιθιοπίας, από το καλοκαίρι του 2019 κήκαν και καταστράφηκαν δεκάδες ναοί και εκατοντάδες οικίες χριστιανών της Εκκλησίας της Αιθιοπίας. Δολοφονήθηκαν αρκετές χιλιάδες άνθρωποι. Χιλιάδες έμειναν διά βίου ανάπηροι. Τουλάχιστον δώδεκα χιλιάδες άτομα έγιναν πρόσφυγες εντός της χώρας. Αυτή η βαρβαρότητα συμβαίνει κυρίως στις μικρές πόλεις και τις αγροτικές περιοχές, αλλά παρόμοια περιστατικά καταγράφηκαν και στην πρωτεύουσα της χώρας Αντίς Αμπέμπα.

— Ποια είναι η στάση της αιθιοπικής ηγεσίας υπό αυτές τις συνθήκες;

— Η κυβέρνηση της Αιθιοπίας προσπαθεί να λύσει το πρόβλημα αυτό. Εν τούτοις, για να γίνει αυτό, χρειάζεται πρωτίστως, τα πογκρόμ και οι φόνοι να μην μείνουν ατιμώρητοι και οι δράστες να υποστούν τις συνέπειες της πράξης τους σύμφωνα με το νόμο. Τα μέσα μαζικής ενημερώσεως οφείλουν να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στα τεκταινόμενα στη χώρα αυτή και να μεταδώσουν την αλήθεια για τα βάσανα των χριστιανών της Αιθιοπίας στη διεθνή κοινότητα.

Όσον δε αφορά στην Εκκλησία της Αιθιοπίας, έλαβε αυστηρά μέτρα εναντίον των σχισματικών και απηύθυνε έκκληση για αποκατάσταση της ειρήνης στη χώρα. Παράλληλα η ίδια η Εκκλησία έλαβε θέση ειρηνευτική. Άλλωστε τέκνα της είναι και οι Ορόμο και οι Αμχάρα και εκπρόσωποι των λοιπών εθνοτήτων της Αιθιοπίας. Στο πνεύμα της ευαγγελικής αγάπης ο Πατριάρχης Αιθιοπίας Αμπούνα Μαθθίας απευθύνθηκε στο ποίμνιό του, κάνοντας λόγο για τον ενσκήψαντα χρόνο μαρτυριών, έκλαψε και προσευχήθηκε για το λαό του.

— Για την Εκκλησία της Αιθιοπίας συχνά λέγεται ότι είναι μια από τις αρχαιότερες και πολυπληθέστερες χριστιανικές κοινότητες παγκοσμίως, καθώς και η νοτιότερη γεωγραφικά και πλέον απέχουσα εδαφικώς από εμάς χριστιανική Εκκλησία.

— Η χριστιανική πίστη άρχισε να διαδίδεται στην Αιθιοπία από τον 1^ο ακόμη αιώνα με το κήρυγμα του άρχοντα της βασίλισσας Κανδάκη της Αβησσυνίας, τον οποίο βάπτισε ο Απόστολος Φίλιππος. Την εποχή εκείνη οι Αιθίοπες ήδη επί χίλια χρόνια πρέσβευαν την παλαιοδιαθηκική θρησκεία, ενώ οι κυβερνήτες τους κατάγονταν από τον βασιλιά Σολομώντα και τη βασίλισσα του Σαβά. Η ίδια η Αιθιοπία για πρώτη φορά αναφέρεται ήδη στο βιβλίο της Γένεσης στη Βίβλο. Σύμφωνα με μια εκδοχή, εκεί φυλάσσεται η Κιβωτός της Διαθήκης, η οποία απομακρύνθηκε από την Ιερουσαλήμ.

Η Εκκλησία της Αιθιοπίας ιδρύθηκε στις αρχές του 4^{ου} αι. Ανήκει στην οικογένεια των παλαιφάτων Ανατολικών ή, όπως τις ονομάζουν επίσης, των Προχαλκηδονίων Εκκλησιών, οι οποίες αναγνωρίζουν μόνον τις τρεις πρώτες Οικουμενικές Συνόδους. Αυτός είναι και ο λόγος γιατί δεν έχουμε ευχαριστιακή κοινωνία μεταξύ μας. Ωστόσο υπάρχουν στενές ιστορικές σχέσεις. Η Εκκλησία της Αιθιοπίας συνέβαλε στην εδραίωση και την ανάπτυξη της κρατικής οντότητας της Αιθιοπίας όχι λιγότερο από ό,τι η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία στην ιστορία της Ρωσίας. Εν γένει οι ιστορικές διαδρομές των λαών μας έχουν πολλές ομοιότητες. Όπως και η Ρωσία, η Αιθιοπία κατά τη διάρκεια πολλών αιώνων ήταν κυρίαρχη χριστιανική μοναρχία. Ο ασπασμός του χριστιανισμού από το βασίλειο της Αξώμης (της τότε Αιθιοπίας) ήταν για τους Αιθίοπες εξίσου ιστορικό γεγονός, όπως για εμάς, τους Ρώσους, το Βάπτισμα των Ρως. Μόνο, που το έζησαν αυτό το 330. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Αιθιοπία μαζί με την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και την Αρμενία είναι ένα από τα πρώτα χριστιανικά κράτη στη Γη.

Όπως και στη Ρωσία, έτσι και στην Αιθιοπία ειδικά οι ναοί και οι μονές ήταν παραδοσιακά κέντρα λογιοσύνης και διαφωτισμού. Η Εκκλησία της Αιθιοπίας έχει για τη θεία λατρεία τη δική της αρχαία γλώσσα, την γκεέζ, η οποία διαφέρει από την πλέον διαδεδομένη στη χώρα αμχαρική γλώσσα περίπου τόσο, όσο η εκκλησιαστική σλαβονική γλώσσα διαφέρει από τα σύγχρονα ρωσικά. Οι Αιθίοπες χρησιμοποιούν ένα παλιό λατρευτικό ημερολόγιο, το οποίο πλησιάζει στο δικό μας εκκλησιαστικό ημερολόγιο. Από αρχαιότατους χρόνους στην Εκκλησία της Αιθιοπίας δεν διακόπτεται ο μοναχικός βίος, ενώ οι πιστοί της, ακόμη και απλοί λαϊκοί, διακρίνονται για την ειλικρινή ευλάβεια και αφοσίωση στις εκκλησιαστικές παραδόσεις. Για τους Αιθίοπες χριστιανούς είναι αδιανόητο να μην πάνε στην εκκλησία την Κυριακή ή τις εορτές. Συχνά μετέχουν στην εξομολόγηση και τη Θεία Μετάληψη, οπωσδήποτε βαπτίζουν τα τέκνα τους, συνάπτουν εκκλησιαστικό γάμο, τηρούν αυστηρώς τον ατομικό κανόνα προσευχής. Σύμφωνα με μια αρχαία παράδοση, ακόμη στα παιδικά τους χρόνια οι Αιθίοπες χαράσσουν στον καρπό τους τη μορφή του σταυρού, ώστε η μαρτυρία της πίστεως να τους συνοδεύει σε όλη τους τη ζωή αδιάκοπα.

— Κατά πόσον η διεθνής κοινότητα είναι πληροφορημένη σήμερα για την εξελισσόμενη τραγωδία; Ποιος μπορεί να αντιταχθεί και αντιτάσσεται στους διωγμούς κατά των χριστιανών στην Αιθιοπία;

— Οι διωγμοί σε βάρος των χριστιανών, κατά κανόνα, όσο απηνείς κι αν είναι, δεν προσελκύουν αμέσως την προσοχή των μέσων μαζικής ενημερώσεως. Το ίδιο διαπιστώνουμε και στην περίπτωση της Αιθιοπίας. Το θέμα αποσιωπάται και για πολλούς παραμένει άγνωστο.

Την ίδια στιγμή, οι ίδιοι οι Αιθίοπες έχουν διδαχθεί από την πικρή εμπειρία επικοινωνίας με το δυτικό κόσμο και δεν τείνουν και πολύ να αναμένουν από αυτόν υποστήριξη. Κατά τον 16 - 20^ο αι. η χώρα έζησε επανειλημμένως συμφορές, τις οποίες της προκάλεσαν Πορτογάλοι, Γάλλοι, Βρετανοί και Ιταλοί εισβολείς, αποικιοκράτες και ιεραπόστολοι. Από τα χέρια των Ευρωπαίων κατακτητών βρήκαν μαρτυρικό θάνατο πολλοί Αιθίοπες ιεράρχες, ιερείς, μοναχοί και λαϊκοί. Οι εισβολείς

επεδίωκαν να υποδουλώσουν τους Αιθίοπες και να κατακτήσουν τη γη τους. Η τελευταία τέτοια προσπάθεια καταβλήθηκε από το φασιστικό καθεστώς του Μουσολίνι. Η Αιθιοπία άντεξε και είναι το μόνο κράτος της Αφρικής, το οποίο ουδέποτε υπήρξε αποικία κανενός. Και αυτή η ιστορική μνήμη είναι ισχυρή στον αιθιοπικό λαό.

Οι Αιθίοπες χριστιανοί επιδεικνύουν ανοικτά τη συμπάθειά τους προς τη Ρωσία και τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Αυτή η τάση υπήρχε και στα προηγούμενα χρόνια, αλλά σήμερα εκδηλώθηκε με νέα ορμή. Στη συνείδηση των Αιθίοπων εδραιώθηκε η αντίληψη για τη χώρα μας ως κύρια προστάτιδα των διωκομένων χριστιανών στο σημερινό κόσμο. Σε αυτό συνέβαλαν και οι επαφές, οι οποίες εντατικοποιήθηκαν τα τελευταία αρκετά χρόνια μεταξύ του Πατριαρχείου Μόσχας και της Εκκλησίας της Αιθιοπίας. Με πρόσκληση του Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσικών Κυρίλλου το 2018 επισκέφθηκε τη Ρωσία ο Πατριάρχης Αιθιοπίας Αμπούνα Μαθθίας. Τότε συγκροτήθηκε και η Επιτροπή διαλόγου μεταξύ της Ρωσικής Ορθόδοξου Εκκλησίας και της Εκκλησίας της Αιθιοπίας. Το περσινό φθινόπωρο στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής της Επιτροπής επισκέφθηκε την Αντίς Αμπέμπα αντιπροσωπεία εκκλησιαστικών και κοσμικών ΜΜΕ από τη Ρωσία. Σε διάφορες περιοχές της χώρας η αντιπροσωπεία γινόταν δεκτή από πλήθη λαού, που κρατούσαν στα χέρια ρωσικές σημαίες και πανό με προσωπογραφίες του Προέδρου Πούτιν και του Πατριάρχη Κυρίλλου, όπου αναγραφόταν μεταξύ άλλων και στα ρωσικά: «Ευχαριστούμε τον Πούτιν, ευχαριστούμε τον Πατριάρχη Κύριλλο!». Έτσι εξέφραζαν την ευγνωμοσύνη τους επειδή η Ρωσική Εκκλησία ενθυμείται για την ύπαρξη χριστιανών στην Αιθιοπία και διατηρεί επαφές μαζί τους.

Τον Δεκέμβριο του 2019 ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος ήταν ο πρώτος από τους πνευματικούς ηγέτες του κόσμου, ο οποίος ύψωσε τη φωνή του προς υποστήριξη των Αιθίοπων χριστιανών. Ο Αγιώτατος απέστειλε γράμμα στον πρωθυπουργό Α.Αλί, όπου εξέφρασε την αγωνία του εξαιτίας της ανησυχητικής εξέλιξης της κατάστασης και παρακάλεσε να προστατευθεί η Εκκλησία της Αιθιοπίας από τους διωγμούς.

Ευρισκόμαστε σε μόνιμη επαφή με τους αδελφούς μας από την Εκκλησία της Αιθιοπίας. Το πλέον σημαντικό σήμερα είναι να σπάσουμε τον πληροφοριακό αποκλεισμό, να μεταδώσουμε την αλήθεια για τις ταλαιπωρίες τους στην ευρεία κοινή γνώμη. Επιπλέον, εκείνοι οι Αιθίοπες χριστιανοί, οι οποίοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις οικίες τους και έγιναν εσωτερικοί μετανάστες, χρειάζονται έμπρακτη βοήθεια. Έχουν ανάγκη από στοιχειώδη, τρόφιμα, ενδυμασία και είδη ατομικής υγιεινής. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ τώρα, καθώς στις συμφορές τους προστέθηκε και η απειλή να πέσουν θύματα της νέας λοιμώξεως του κορονοϊού.

— Συμβάλλει στις επαφές με την Εκκλησία της Αιθιοπίας η συσσωρευμένη εμπειρία από τις σχέσεις Ρωσίας-Αιθιοπίας, οι οποίες συνάφθηκαν την προεπαναστατική ακόμη εποχή και στη συνέχεια υποστηρίζονταν ενεργώς τη σοβιετική εποχή; Πιθανώς υπήρχαν και παλαιότερα σχέσεις στο επίπεδο των δύο Εκκλησιών;

— Οι επίσημες διπλωματικές σχέσεις μεταξύ των δύο τότε αυτοκρατοριών, της Ρωσικής και της Αιθιοπικής συνάφθηκαν το 1898 και προ διετίας εορτάσαμε την επέτειο των 120 ετών τους. Αλλά οι πολιτικές, εμπορικές και πολιτιστικές μας σχέσεις ιχνηλατούνται ακόμη από τα μέσα του 18^{ου} αι., όταν ακριβώς άρχισαν να συνάπτονται και οι διεκκλησιαστικές επαφές. Τον 19^ο αιώνα σημαντική ήταν η συμβολή στη διαμόρφωση των σχέσεων μεταξύ των Εκκλησιών Ρωσίας και Αιθιοπίας του επικεφαλής της Ρωσικής Εκκλησιαστικής Αποστολής στην Ιερουσαλήμ Αρχιμανδρίτη Πορφυρίου Ουσπένσκι, ο οποίος συνέλεξε πλουσιότατο υλικό για την ιστορία, τη διδασκαλία πίστεως, τη θεία λατρεία και τα έθιμα των Αιθίοπων χριστιανών. Το 1888 υψηλή εκκλησιαστική αντιπροσωπεία από την Αβησσυνία παρέστη στους εορτασμούς στο Κίεβο προς τιμήν της 900ετίας της Βαπτίσεως των Ρως. Το 1895 ο αυτοκράτορας Μενελίκ Β΄ δέχθηκε στην αυλή του εκκλησιαστική αποστολή από τη

Ρωσία, ενώ το 1896 εκπρόσωποι της Εκκλησίας της Αιθιοπίας ως μέλη της εθνικής αντιπροσωπείας ήταν παρόντες στην τελετή στέψης του αυτοκράτορα Νικολάου Β΄, που έλαβε χώρα στη Μόσχα.

Στην εντατικοποίηση των διεκκλησιαστικών πλέον σχέσεων κατά το ήμισυ του Κ΄ αιώνα συνέδραμε εν πολλοίς ο Μητροπολίτης Λένινγκραντ και Νόβγκοροντ Νικόδημος Ρότωφ. Αργότερα, τις δεκαετίες 1960-90 υψηλού επιπέδου αντιπροσωπείες της Ρωσικής Εκκλησίας επισκέπτονταν επανειλημμένως την Αιθιοπία, όπως και οι αδελφοί μας από την Εκκλησία της Αιθιοπίας τη Σοβιετική Ένωση και τη Ρωσική Ομοσπονδία. Αρκεί να θυμηθούμε την επίσκεψη στην Αιθιοπία του Αγιωτάτου Πατριάρχη Ποιμένος το 1974, την επίσκεψη στην ΕΣΣΔ το 1978 του Πατριάρχη Αιθιοπίας Τεκλέ Χαϊμανότ και του Πατριάρχη Αμπούνα Παύλου το 1996. Δεν διακόπηκαν αυτές οι επαφές και τον 21^ο αιώνα. Το Σεπτέμβριο του 2011 επισκέφθηκα την Αιθιοπία ως επικεφαλής αντιπροσωπείας της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Επιτυχώς εξελίσσεται και η ακαδημαϊκή συνεργασία. Μεγάλος αριθμός Αιθιόπων φοιτητών, οι οποίοι στη συνέχεια αναδείχθηκαν σε διακεκριμένους ιεράρχες, σπούδασαν στα κορυφαία θεολογικά ιδρύματα της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Για παράδειγμα ο πρύτανης της Θεολογικής Σχολής της Αγίας Τριάδος στην Αντίς Αμπέμπα Αρχιεπίσκοπος Αμπούνα Τιμόθεος σπούδασε στη Θεολογική Ακαδημία Λένινγκραντ (σήμερα Αγίας Πετρούπολης) την ίδια εποχή με τον μελλοντικό Αγιώτατο Πατριάρχη Κύριλλο. Ένας άλλος ιεράρχης, ο Αρχιεπίσκοπος Αμπούνα Γαβριήλ, διατέλεσε φοιτητής της Ακαδημίας αυτής τα χρόνια, που εκεί πρυτάνευσε ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος, ως Αρχιεπίσκοπος Βύμποργκ τότε.

Αυτές οι σχέσεις εξακολουθούν να αναπτύσσονται. Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία δεν θα αφήσει τους Αιθίοπες αδελφούς άνευ υποστηρίξεως. Ιδίως, σε τέτοιες δραματικές περιστάσεις, που βιώνουν σήμερα.